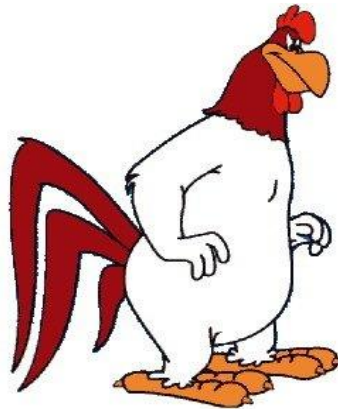

Az állatvédelem helye, szerepe a jogban

Dr. Kajó Cecília

hobbijogasz@gmail.com

Mi a jogrendszer?

- Felhatalmazott szerv vagy személy által megalkotott jogszabályok logikus, hierarchikus rendszere.

Milyen típusai vannak?

- Kontinentális jogrendszer
- Common law

Kontinentális jogrendszer/common law

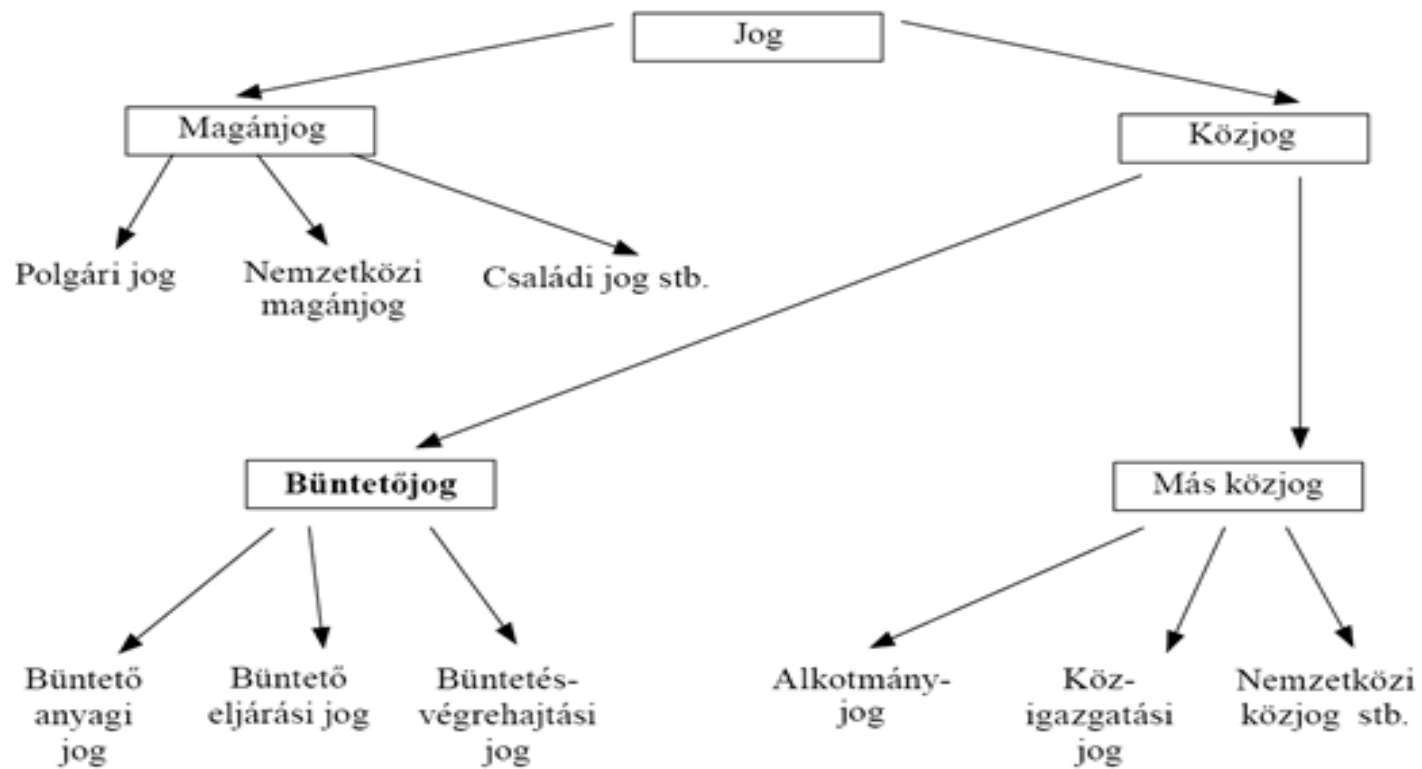
- **Kontinentális jr. (elvont, absztrakt):**
- Felhatalmazott szerv vagy személy absztrakt, kodifikált jogszabályokat alkot
- A modern kontinentális jr. visszavezethető a középkorban „újra felfedezett” római jogra
- Az ügyek elbírálása más ügyektől függetlenül történik
- **Common law (esetről esetre):**
- Fő jellemzője a precedensjog, amikor a bíró egyes konkrét esetekből állapít meg jogszabályt
- Az ilyen esetekből kialakuló szokásjog a jogrendszer alapja, melyet nem kodifikálnak
- Angliában és volt gyarmatországaiban terjedt el, illetve USA (kivételekkel)

Ulpianus (Róma, i.sz. II. század)

A kontinentális jogrendszer további felosztása

- **Közjog:**
 - Az állam jelenléte és kényszerítő hatalmának gyakorlása a jellemző
 - Pl. elővezetés idézés megtagadása miatt, adózás mellőzése esetén végrehajtás, bírságok széles köre
- **Magánjog:**
 - Az állam jelen nem léte
 - A kényszerítő eszközök korlátozott volta
 - Pl.: szerződésszegés esetén a károsult eldönti, indít-e polgári pert, jogerős döntés után a vh. külön kezdeményezése

Hol helyezkedik el a közigazgatási jog?

- A közigazgatás a születéstől a halálig elkíséri az embert: születési akvi – halotti akvi, személyazonosító – adó – tb.
Igazolványok/kártyák, iskolai beiratkozás, házasság, állami juttatások igénybevétele (családi pótlék, nyugdíj, segélyek, ellátások), adózás, rendezvények, környezetvédelem, állatvédelem, birtokvédelem stb.

A közigazgatási jog helye a jogrendszerben

- Mind a közigazgatási anyagi jog, mind az eljárási jog a közjog részét képezi – ez azt jelenti, hogy az állam kényszerhatalmi eszközöket (elsősorban bírságot) alkalmazhat érvényesítése érdekében.
- Az anyagi jog meghatározza az alapvető jogintézményeket, fogalmakat, míg az eljárási jog az eljárási keretet szabályozza (kik, hol, mikor, meddig, miért vesznek részt egy eljárásban, mit vizsgál a hatóság, milyen döntést hoz róla stb.)

Mi az az állatvédelmi jog?

- **Szűkebb értelemben:** a jogrendszeren belül a közjog közigazgatási jogágának anyagi és eljárási jogi szabályai (állatvédelmi törvény és végrehajtási rendeletei, Ket., helyi önkormányzatok közösségellenes magatartásokról szóló rendeletei, szabálysértési jogterület)
- **Tágabb értelemben:** a közjogba tartozó büntetőjogi jogág (állatkínzás és egyéb bűncselekmények), a magánjogba tartozó polgári jogi jogszabályok (szerződési jog, öröklés, felelősségtan)

Az állatvédelem helye a közigazgatásban

- **Fontos jogszabályok:** állatvédelmi törvény, kedvtelésből tartott állatokról szóló korm-r., állatvédelmi hatóságok kijelöléséről szóló korm-r., állatvédelmi bírság kiszabásáról szóló korm-r., veszettség elleni védekezésről szóló fvm-r., veszélyes állatok tartásáról szóló köm-r.,
- **Az állatvédelmi tv. egyszerre anyagi jogi és eljárási jogi jogszabály:** alapfogalmakat, jogintézményeket éppúgy tartalmaz mint eljárási szabályokat (+Ket.)

Jogforrási hierarchia

- A jogszabályok nem azonos rangúak, köztük hierarchikus rend épül ki.
- A hierarchia „alacsonyabb” fokán lévő jogszabály
 - nem lehet ellentétes
 - nem helyezheti hatályon kívül
 - nem módosíthatjaa „magasabb” fokon állót.

„Állatkínzás” alapvető elkülönítés:

- Btk. 244. § - a büntetőjog végső eszköz a társadalmat legsúlyosabban veszélyeztető cselekményekre (Közjog-büntetőjog-ultima ratio jelleg)
- Ávtv. 3. § (4) bek. állatkínzás fogalma (Közjog-közigazgatási jog-fokozatosság elve)
- A két állatkínzás fogalom nem egybemosható, két külön jogág értékelésére és szankcionálására van bízva, eltérő eljáró hatóságokkal – az Ávtv. nem keretjogszabálya a Btk-nak mint pl. a közlekedési bűncselekményeknél a KRESZ, ahhoz túl rövid és általános, az állattartói magatartás részletes és széleskörű (állatfajokra specializált) leírására lenne szükség ahhoz, hogy ekként funkcionáljon

Statisztikák (a kötelező ebösszeírás és a petvetdata dacára nincsenek pontos, hiteles adatok...CITES adatbázist képtelenség megynként összegezni...)

- Állateledel-gyártók becslése (2009.) táp és felszerelés eladások alapján Mo-on 2 millió eb, 2,5 millió macska, 1,5 millió madár és 1,5 millió egyéb kisemlős, hüllő, kételtű
- XVIII. Kerület jegyzői hatáskörben: 2011-ben 43 szankcionáló és 3 megszüntető döntés, 2012-ben 34 szankcionáló és 4 megszüntető, 2013-ban*** 70 szankcionáló és 10 megszüntető, 2014-ben 3 szankcionáló és 14 megszüntető, 2015-ben 26 szankcionáló és 24 megszüntető döntés
- Fővárosi Tvsz. 2012-2016. (új Btk.) óta 23 állatkínzásos ügyből 11 ítélethozatal – 7 jogerős (felfüggesztett szabveszt. + pénzbüntetés)

Jó gazda gondossága (Ávtv.) – alapelvi jellegű jogalkalmazás

- 8. *jó gazda gondossága*: az az emberi tevékenység, amely arra irányul, hogy az állat számára olyan életkörülményeket biztosítson, amely az annak fajára, fajtájára és nemére, korára jellemző fizikai, élettani, tenyésztési és etológiai sajátosságainak, egészségi állapotának megfelel, tartási, takarmányozási igényeit kielégíti (elhelyezés, táplálás, gyógykezelés, tisztán tartás, nyugalom, gondozás, kiképzés, nevelés, felügyelet);

I. Fokú állatvédelmi hatóságok

- **5. § (1)** A Kormány állatvédelmi hatóságként
- *a)* a minisztert,
- *b)* a NÉBIH-et,
- *c)* a Pest Megyei Kormányhivatalt,
- *d)* az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörben eljáró megyei kormányhivatalt,
- *e)* az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörben eljáró járási hivatalt,
- *f)* a települési önkormányzat jegyzőjét, fővárosban a kerületi önkormányzat jegyzőjét, a Fővárosi Önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében a fővárosi főjegyzőt (a továbbiakban együtt: jegyző)
- jelöli ki.

Tipikus I. fokú állatvédelmi hatósági ügyek szereplői, lefolytatása, végeredménye

...melyek valójában (szintén jegyzői hk-be tartozó) leggyakrabban birtokháborítási ügyek

A szabályozás ebközpontúsága miatti problémák,
egzotikus állatok, vadállatok, pet-róka stb.

Alapvető etológiai hiányosságok a tartásban...

Rémisztő divatfajták

Állattartás vs. Birtokvédelem: versengő vagy egymást kizáró jogterületek?

- Mi vezethet birtokháborításhoz egy állatvédelmi jog szempontjából kifogástalan állattartásnál?
- Szinte bármi... ami az állatot nem zavarja, mert természetes viselkedéséből, elhelyezéséből adódik, azonban közvetlen lakókörnyezetének „elviselhetetlen” zajt, bűzt, piszkot, egyéb zavarást valósít meg.

Állattartás és birtokvédelem a régi és új Ptk. Tükrében (dr. Jámbor Adrienn)

- „Az ítélezési gyakorlat szerint birtokperek leggyakrabban a szomszédjogi vitákban (szükségtelen zavarások, pl. zaj, fény, bűz, rezonancia stb. esetén) a tulajdonostársak belső viszonyában, a bérbeadó és bérlő vagy tulajdonos és egy korlátolt dologi jog jogosultja között fordulnak elő. A bírói gyakorlat következetes abban, hogy „Az olyan kertes családi házakkal beépített környezetben, ahol az állattartás megengedett és szokásos, önmagában pl. a csirkenevelés nem kifogásolható.

• •

- Az állattartás azonban természetesen nem lehet olyan mértékű, amellyel a szomszédos ingatlan tulajdonosát szükségtelenül zavarná.”
- (...)
- „Állattartás miatt indult birtokperekben azt kell vizsgálni, hogy az adott környezet jellegére is tekintettel megvalósul-e olyan magatartás, amely az összes számba jövő érdek figyelembevételével birtokháborító s környezetet sértő magatartásnak minősíthető. Ebből a szempontból jelentősége van annak is, ha a birtokháborítást panaszló fél olyan környezetbe ment lakni, amelyben – éppen a környezet jellegére figyelemmel – az állattartás nem tilos. **Egyes személyek fokozott érzékenysége nem járhat azzal a következménnyel, hogy a szomszéd az államigazgatási hatóság által engedélyezett és ellenőrzött állattartói tevékenység megszüntetésére kényszerüljön.**”

..

- „Az állattartással kapcsolatos jogviták jellemzően birtokháborítási ügynek minősülnek. Az AB több határozatában is rámutatott arra, hogy ha az állattartással érintett személyeket tartósan és szükségtelenül zavarja tulajdonjoguk gyakorlásában az állattartás, akkor a Ptk. 191. § alapján a jegyzőhöz és bírósághoz fordulhatnak birtokvédelmi igényük érvényesítésére.” 27/2004. AB-h, 28/2004. AB-h, 29/2004. Ab-h

A birtokvédelem helye a közigazgatásban

- Kakukktojás a jegyzői hatáskörök között, jogi megítélése:
- Eljárásjogi háttérét a közigazgatási jog adja (közjog)
- Anyagi jogi háttérét pedig a polgári jog (magánjog)

Valóban birtokvédelemre van szüksége annak, aki azt mondja?...

- Amikor már bizonyossá vált, hogy állattartási hiányosságról nincsen szó, és „embervédelmet” kell gyakorolnunk, az emberi lakóközösséget zavaró momentumokat kell vizsgálnunk (hiszen pl. egy elhanyagolt, nyíratlan füves, lomokkal tarkított telek nem zavarja az állatot, a szomszédokat annál inkább):
- még mindig mérlegelnünk kell, hogy **rendkívüli általánosságával a birtokvédelem alkalmas-e az adott probléma megoldására**, nem kell-e megelőznie inkább építéshatósági, környezetvédelmi, telephely-engedélyezési, szálláshely-szolgáltatási, kereskedelmi jogi vagy más speciálisabbnak mondható közigazgatási eljárásnak, ahol a hatóság-ügyfél reláció esetleg többet ad, mint a jegyző „kvázi igazságszolgáltatási tevékenysége”, lehet hogy célszerű olyan eljárást választani amely az „eredeti állapot helyreállításánál és a zavarástól való eltiltásnál többet tud” (pl. konkrét zajhatárérték megállapítás, környezetvédelmi kármentesítés, kereskedelmi egység, ipari üzem, vállalkozás működésének más jellegű korlátok közé szorítása – gyakran ugyanis az állattartási hiányosságok köntösébe burkolt problémák idáig vezetnek...)

„Mégis” birtokvédelem: Hívószavak

- tűrési kötelezettség
- egyéni érzékenység
- jogalap nélkül (jogalappal)
- tilos önhatalom (jogos önhatalom)
- jogos (jogtalan)
- időveszteség (tolerálható érdekek)
- lakókörnyezet jellege, szokásosnak értékelhető magatartások, cselekmények, életvitel (pl. állattartás főváros vs. vidék)

Az állatvédelem és a birtokvédelem alapvető elhatárolása

- Embervédelem vs. Állatvédelem
- Az embert „zavarja” vagy az állatot? (tipikus: rendezetlen, elhanyagolt telek – nem állatvédelmi probléma!)
- Háttértudományként inkább az etológiát vagy a pszichológiát hívhatjuk segítségül?
- Objektív (a körülményekhez képest) mérhető, egzakt probléma vagy szubjektív, és tűrés kötelezettség fennállása vizsgálatát feltétlenül igénylő probléma?

Aktualitás: Futrinka Egyesület

- Tények: a szomszédos lakóközösséget zavarta a menhellyel kapcsolatos zaj
- Állattartási hiányosságot a jegyző nem tárt fel
- Birtokvédelmi határozatában a kérelemnek helyt adva kötelezte a menhely vezetését a birtoklást zavaró tényezők megszüntetésére
- A végrehajtási eljárás során (személyes véleményem szerint hibásan) jártak el, néhány kutyát közterület-felügyelők és rendőrség segítségével a közeli gyepmesteri telepre szállítottak (azóta az egyesület „visszaszerezte” kutyáit)
- Tanulság: komplex állat- és embervédelem, nem (csak) birtokvédelmi eljárás keretében kellett volna vizsgálnia a problémát

Köszönöm a figyelmet!

